

VARĖNOS RAJONO SAVIVALDYBĖS KONTROLĖS IR AUDITO TARNYBA

Varėnos rajono savivaldybės tarybai

IŠVADA

DĖL VARĖNOS RAJONO SAVIVALDYBĖS GALIMYBĖS IMTI TRUMPALAIKĘ PASKOLĄ IŠ LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSŲ MINISTERIJOS

2020 m. balandžio 22 d. Nr. AR-3 (3.14)

Varėna

I. NUOMONĖ DĖL GALIMYBĖS IMTI TRUMPALAIKĘ PASKOLĄ

Kontrolės ir audito tarnybos nuomone, Varėnos rajono savivaldybė galėtų pasinaudoti galimybe paimti trumpalaikę paskolą iš Lietuvos Respublikos finansų ministerijos būsimam laikinam pajamų trūkumui padengti.

Atkreipiame dėmesį, kad laiku negrąžinus šios paskolos, ji atitiktų ilgalaikės paskolos požymius ir turėtų įtakos ateinančių metų Savivaldybės skolos ir skolinimosi limitams.

II. ĮVADINĖ DALIS

Varėnos rajono savivaldybės kontrolės ir audito tarnyba (toliau – Tarnyba) 2020-04-09 gavo Varėnos rajono savivaldybės mero raštą, kuriuo prašoma parengti išvadą dėl galimybės Varėnos rajono savivaldybei iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto gauti trumpalaikę iki 5 500,0 tūkst. Eur paskolą laikinam pajamų trūkumui padengti. Tarnyba 2020-04-20 gavo Administracijos direktoriaus raštą, kuriame nurodyta, kad planuojama imti trumpalaikę iki 3 230,0 tūkst. Eur paskolą, t.y., paskolos suma sumažinta 2 270,0 tūkst. Eur.

Savivaldybės kontrolės ir audito tarnyba 2020 m. balandžio 10 – 22 d. atliko galimybės savivaldybei imti trumpalaikę paskolą laikinam pajamų trūkumui padengti vertinimą. Vertinimo tikslas – skolinimosi finansinis pagrįstumas.

Savivaldybės administracija yra atsakinga už vertinimui pateiktų duomenų tikrumą ir teisingumą. Atliekant vertinimą buvo vadovujamasi nuostata, kad pateikti duomenys yra teisingi, objektyvūs ir išsamūs, o pateiktų dokumentų kopijos atitinka originalus. Pažymime, kad pasiūlymus tarybai dėl paskolų ėmimo teikia ir paskolų ėmimą iš valstybės biudžeto apyvartos lėšų, bankų ir kitų kredito įstaigų organizuoja Administracijos finansų ir investicijų skyrius. Kontrolės ir audito tarnyba, atlikdama vertinimą, pagrindinį dėmesį skyrė savivaldybės pajamų trūkumo analizei.

Vertinimo metu surinkti duomenys, pagrindžiantys savivaldybės pajamų trūkumą ir suteikiantys pagrindą pateikti savivaldybės Tarybai išvadą dėl galimybės kreiptis į Finansų ministeriją dėl trumpalaikės paskolos iš valstybės biudžeto apyvartos lėšų suteikimo.

Atliktas vertinimas suteikė pakankamą pagrindą nuomonei pareikšti.

III. APRAŠOMOJI DALIS

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos 2020 m. valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo¹ 12 straipsnio 2 dalimi, į skolinimosi ir skolos limitus

¹ Lietuvos Respublikos 2019 m. gruodžio 17 d. įstatymas Nr. XIII-2695.

neįskaitomos iš valstybės biudžeto suteiktos trumpalaikės paskolos laikinam pajamų trūkumui padengti. Todėl, ši paskola neįtakos savivaldybės 2020 metų skolos, skolinimosi ir garantijų limitų dydžių.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2020 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 152 „Dėl valstybės lygio ekstremalios situacijos paskelbimo“ paskelbė valstybės lygio ekstremalią situaciją dėl koronaviruso (toliau – COVID-19) plitimo grėsmės, o nuo kovo 16 d. – karantiną.

Lietuvos Respublikos Valstybės kontrolė pagal Lietuvos Respublikos fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstitucinio įstatymo² 7 straipsnio 2 dalį 2020 m. kovo 27 d. pateikė savo išvadą³, kad susiklosčiusi neįprasta padėtis atitinka išskirtinių aplinkybių sąvoką, o Finansų ministerija 2020 m. kovo 20 d. paskelbė ekonominės raidos scenarijų, pagal kurį 2020-2023 metų laikotarpiu produkcijos atotrūkis nuo potencialo bus neigiamas.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2020 m. balandžio 8 d. pasitarime priėmė protokolinią sprendimą⁴ (toliau – Protokolas), kuriuo nusprendė, kad „Produkcijos atotrūkiui nuo potencialo esant neigiamam, pagal Lietuvos Respublikos fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstitucinio įstatymo 4 straipsnio 4 dalį mažųjų savivaldybių (visų savivaldybių, išskyrus Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių miestų) išlaidos 1,5 procento gali viršyti pajamas, t.y. biudžetas gali būti su deficitu, pajamų ir išlaidų rodiklius vertinant pinigų srautais“.

Varėnos rajono savivaldybė toliau vykdo Tarybos patvirtintą biudžetą, tačiau gali turėti iki 360,0 tūkst. EUR didesnes išlaidas nei buvo patvirtinta, t. y. iki 1,5 procento nuo Varėnos rajono savivaldybės tarybos sprendimu patvirtintų 23 976,9 tūkst. EUR pajamų (konkretūs paskaičiavimai pagal mažąsias savivaldybes buvo pateikti Protokolo priede Lentelėje Nr. 1).

Prasidėjęs ekonominis nuosmukis turės įtakos savivaldybių biudžetų pajamų surinkimui. Siekiant finansuoti dėl planuotų pajamų nesurinkimo atsiradusį apyvartinių lėšų trūkumą, savivaldybėms yra suteikiamos trumpalaikės paskolos. Savivaldybės gali kreiptis į Finansų ministeriją dėl tokios paskolos suteikimo 2004 m. kovo 26 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo Nr. 345 „Dėl savivaldybių skolinimosi taisyklių patvirtinimo“ nustatyta tvarka. Be to, savivaldybės gali apyvartinių lėšų trūkumui dengti gali naudoti ankstesnių metų lėšų likučius remiantis Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo 21 straipsnio 3 dalimi. Tačiau bendra trumpalaikių paskolų suma negali viršyti leistino pajamų ir išlaidų skirtumo.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė numatė, jei trumpalaikės paskolos, suteiktos iš valstybės biudžeto, nebus gražintos iki biudžetinių metų pabaigos, savivaldybės jas turės gražinti iš 2021 metais savivaldybėms kompensuojamų praėjusių metų negautų pajamų Lietuvos Respublikos savivaldybių biudžetų pajamų nustatymo metodikos įstatymo⁵ 13 straipsnyje nustatyta tvarka. Tai reiškia, kad jeigu iš valstybės biudžeto gautos kompensacijos nepakaks trumpalaikėms paskoloms iš valstybės biudžeto gražinti, tokiu atveju 2020 m. savivaldybių negautoms pajamoms finansuoti paimtos trumpalaikės ir negražintos paskolos taptų ilgalaikėmis, kurių gražinimo sąlygos numatomos 2021 metų arba vėlesnių metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymų projektuose.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė pavedė Finansų ministerijai, rengiant 2021 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projektą numatyti nuostatas dėl savivaldybių netektų pajamų kompensavimo ir suteiktų trumpalaikių paskolų gražinimo sąlygų.

Savivaldybės administracijos rašte⁶ nurodoma, kad trumpalaikės paskolos lėšas planuojama panaudoti biudžetinių įstaigų darbuotojų darbo užmokesčiui – 2 737,0 tūkst. Eur, socialinio draudimo įmokoms – 13,0 tūkst. Eur, socialinėms išmokoms (pašalpoms) – 480,0 tūkst. Eur.

² Lietuvos Respublikos fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstitucinis įstatymas, 2014 m. lapkričio 6 d. Nr. XII-1289.

³ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės Išvada „Dėl neįprastos padėties atitikties išskirtinių aplinkybių sąvokai“, 2020 m. kovo 26 d. Nr. BPE-1.

⁴ Lietuvos Respublikos Vyriausybės pasitarimo protokolinis sprendimas „Dėl koronaviruso (COVID 19) sukeltų pasekmių savivaldybių biudžetams“, 2020 m. balandžio 8 d. Nr. 18.

⁵ Lietuvos Respublikos savivaldybių biudžetų pajamų nustatymo metodikos įstatymas, 1997 m. liepos 2 d. Nr. VIII-385

⁶ 2020-04-17 Nr. PSD-1480-(9.1.) Dėl trumpalaikės paskolos.

Varėnos rajono savivaldybės 2020 m. biudžetas patvirtintas 2020 m. vasario 25 d. tarybos sprendimu Nr. T-IX-243 „Dėl Varėnos rajono savivaldybės 2020 metų biudžeto patvirtinimo“. Pajamų su dotacijomis patikslintas metinis planas – 24 563,6 tūkst. Eur (be apyvartinių lėšų biudžeto lėšų stygiui dengti – 1 567,9 tūkst. Eur, finansinių įsipareigojimų prisiėmimo (skolinimosi) pajamų – 846,8 tūkst. Eur). Išlaidoms numatyta 26 437,7 tūkst. Eur, iš jų – 14 782,0 tūkst. Eur darbo užmokesčiui, 2 794,5 tūkst. Eur turtui įsigyti. Savivaldybė 2020 m. I ketvirtį savarankiškoms funkcijoms vykdyti gavo 4 980,9 tūkst. Eur pajamų (iš jų apyvartinės lėšos – 1 567,9 tūkst. Eur, biudžetinių įstaigų pajamos – 246,5 tūkst. Eur). Pajamų planas viršytas 54,2 tūkst. Eur (planas – 4 923,7 tūkst. Eur). Savivaldybė I ketvirtį savarankiškoms funkcijoms vykdyti patyrė 4 032,7 tūkst. Eur išlaidų. Tai yra, liko nepanaudota 948,2 tūkst. Eur biudžeto lėšų.

Savivaldybės 2020 metų biudžete numatyta paskoloms gražinti 540,6 tūkst. Eur, palūkanoms mokėti – 80,0 tūkst. Eur. Iki 2020 m. balandžio 1 d. Savivaldybė gražino 124,4 tūkst. Eur paskolų ir sumokėjo 10,0 tūkst. Eur palūkanų.

Pagrindinės 2020 m. II ir III ketvirčių planuojamos išlaidos – 8 741,8 tūkst. Eur, iš jų:

- darbo užmokestis – 4 705,9 tūkst. Eur;
- socialinio draudimo įmokos – 78,1 tūkst. Eur;
- socialinės išmokos (pašalpos) – 888,2 tūkst. Eur;
- paskolų palūkanos – 50,0 tūkst. Eur;
- mitybos išlaidos – 31,2 tūkst. Eur;
- ryšių įrangos ir ryšių paslaugų įsigijimo išlaidos – 34,3 tūkst. Eur;
- transporto išlaikymo ir transporto paslaugų įsigijimo išlaidos – 152,0 tūkst. Eur;
- kitų prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidos – 513,9 tūkst. Eur;
- miestų ir gyvenviečių viešojo ūkio išlaidos – 186,2 tūkst. Eur;
- materialiojo turto paprastojo remonto prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidos – 111,5 tūkst.

Eur;

- komunalinių paslaugų įsigijimo išlaidos – 418,2 tūkst. Eur;
- subsidijos gamybai (išlaidos keleivių vežimo nuostolingais maršrutais patirtų nuostolių kompensavimui) – 105,0 tūkst. Eur;
- išlaidos kitiems einamiesiems tikslams – 639,0 tūkst. Eur;
- materialiojo ir nematerialiojo turto įsigijimo išlaidos – 699,2 tūkst. Eur.

Atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. kovo 14 d. nutarimą Nr. 207 „Dėl karantino Lietuvos Respublikos teritorijoje paskelbimo“ ir šiuo metu visoje Lietuvoje susidariusią situaciją dėl viruso COVID-19 plitimo bei neigiamo jo poveikio ekonomikai, Administracija prognozuoja, kad Savivaldybė negaus didelės dalies planuotų pajamų. Tai patvirtina ir Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2020 m. kovo 26 d. įsakymas Nr. VA-27 „Dėl pagalbos priemonių mokesčių mokėtojams, paveiktiems koronaviruso (COVID-19) sukeltų neigiamų pasekmių“, kuriuo didžiąjai daliai Varėnos rajono smulkių įmonių suteikiama galimybė atidėti mokesčių (tarp jų ir gyventojų pajamų mokesčio) mokėjimą. Administracija daro prielaidą, kad karantino metu dalis įmonių gali atleisti dalį savo darbuotojų ar visiškai nutraukti veiklą, taip pat, veiklą gali nutraukti ir didesnė dalis savarankiškai dirbančių gyventojų. Karantino metu paslaugų neteikia ir tuo pačiu metu negauna pajamų dalis Savivaldybės biudžetinių įstaigų. Atsižvelgiant į tai, prognozuojama, kad per 2020 m. II ir III ketvirčius Savivaldybė negaus apie 40 proc. gyventojų pajamų mokesčio ir biudžetinių įstaigų pajamų, tai sudarys apie 3 230,0 tūkst. Eur (apie 538,0 tūkst. Eur per mėnesį).